

شماره: مپ/۱۹۶۸

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۲۹

بسمه تعالی

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانکهای دولتی و غیردولتی و موسسه اعتباری توسعه ارسال

گردید.

با احترام،

به پیوست "آئین نامه تسهیلات و تعهدات کلان" که در یکهزار و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۵ (بند دو صورتجلسه) شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است عیناً جهت اجرا ارسال می گردد.

مقتضی است دستور فرمایند آئین نامه مذکور به کلیه واحدهای ذیربط جهت اجرای دقیق مفاد آن ابلاغ گردد.

ضمناً در اجرای آئین نامه مذکور رعایت موارد زیر ضروری می باشد:

- ۱- آئین نامه مذکور از تاریخ این بخشنامه لازم الاجراء می باشد.
- ۲- هیچیک از تقاضاهایی که بیش از حدود مقرر در ماده ۲ آئین نامه می باشد در این بانک قابل بررسی نخواهد بود لذا خواهشمند است از ارسال اینگونه تقاضاها به این بانک جداً خودداری فرمائید.
- ۳- تقاضای مشتریان درخصوص استفاده از تسهیلات که نیاز به اخذ مجوز ماده ۲۲ قانون عملیات بانکی بدون ربا دارد همچنان توسط اداره اعتبارات این بانک بررسی می شود و دریافت این مجوز کماکان الزامی است.
- ۴- از این تاریخ بخشنامه های ذیربط صادره از سوی این مدیریت بشرح زیر منسوخ اعلام می گردد:
 - الف- ۴- سقف تسهیلات خرید دین موضوع بخشنامه شماره مپ/۸۸۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۹
 - ب- ۴- سقف تسهیلات اعطایی به مجتمع های مسکونی توسط اشخاص حقیقی موضوع بخشنامه شماره مپ/۱۴۶۷ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۰
 - ج- ۴- ملحوظ کردن مبلغ اعتبارات اسنادی مدت دار در سقف فردی تسهیلات اعطایی موضوع بخشنامه شماره مپ/۱۳۱۴ مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۸
 - د- ۴- بخشنامه شماره مپ/۸۳۰ مورخ ۱۳۸۲/۵/۱۴ با موضوع مندرج در بند ج- ۴ فوق

ه- ۴- بخشنامه شماره م/ب/۲۵۶ مورخ ۱۳۸۰/۳/۲۸ در مورد سقف‌های فردی و گروهی

تسهیلات اعطایی و تسهیلات کلان

و- ۴- بندهای ۴ و ۵ آئین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهرنویسی از طرف بانکها موضوع

بخشنامه شماره ۳۵/۱۱۹۲ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۳

ز- ۴- بخشنامه شماره م/ب/۱۷۴۴ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۱۴ (فقط درخصوص بانک

کشاورزی)

ح- ۴- بخشنامه شماره م/ب/۱۳۴۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ (فقط در مورد بانکهای

غیردولتی)

۵- اعطای تسهیلات به شرکت سرمایه‌گذاری آن بانک همچنان ممنوع است.

۶- اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه تابع ضوابط و شرایط قبلی است.

۷- انواع سقف‌های فردی برای خرید مسکن تابع ضوابط و شرایط قبلی است.

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمید تهرانیفر

بهرام فیض زرین قلم

۳۸۱۶

۱۶-۱۶۱۵

بسمه تعالی

«آئین نامه تسهیلات و تعهدات کلان»

ماده ۱ - تعاریف

۱-۱- تسهیلات و تعهدات

از نظر این آئین نامه عبارت "تسهیلات و تعهدات" شامل اقلام ذیل است:

الف - تسهیلات: شامل اقلام دارایی های بانک یا موسسه اعتباری در بالای خط ترازنامه

بوده و موارد ذیل را در بر می گیرد:

- تسهیلات اعطائی اعم از جاری و غیرجاری و ریالی و ارزی به اشخاص (به استثنای مشارکت حقوقی و سرمایه گذاری مستقیم)
- تسهیلات اعطائی بین بانکی
- بدهی مشتریان در حساب بدهکاران موقت
- بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده
- بدهکاران بابت ضمانتنامه های پرداخت شده
- تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی
- تامین مالی بلندمدت با استفاده از منابع خارجی (Usance, Refinance, Finance, ...)
- پیش پرداخت بابت اموال خریداری شده عقود
- اموال خریداری شده بابت عقود
- کار در جریان جعاله
- خرید دین

ب - تعهدات: شامل ارقام زیر خط ترازنامه در مورد تعهدات ریالی و ارزی مشتریان بابت موارد ذیل است:

- ضمانتنامه‌ها و انواع اعتبارات اسنادی دیداری و مدت‌دار
- ظهرنویسی اسناد تعهدآور
- تضمین اوراق مشارکت صادره و تعهدات بابت مانده سهام پذیرهنویسی شده
- تعهدات مشتریان بابت قراردادهای منعقدہ معاملات
- بروات اسنادی ارزی مدت‌دار پذیرهنویسی شده.

تبصره ۱: تسهیلات و تعهدات شامل تسهیلات اعطائی و تعهدات ایجاد شده از طریق شعب خارجی بانکها و موسسات اعتباری کشور نیز می‌گردد ولی تسهیلات از محل وجوه اداره شده را در بر نمی‌گیرد.

تبصره ۲: در محاسبه مبلغ تسهیلات سود سالهای آینده، وجوه دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی منظور نمی‌شود. برای محاسبه تعهدات نیز لازم است وثائق مذکور در بند الف ماده ۲ آئین‌نامه صدور ضمانتنامه و ظهرنویسی از طرف بانکها و همچنین پیش‌دریافت نقدی اخذ شده بابت اعتبارات اسنادی، از میزان تعهدات کسر گردد.

تبصره ۳: برای تعیین مجموع تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد مبلغ تسهیلات با ضریب ۱ و مبلغ تعهدات با اعمال ضرایب مندرج در بند ۲-۵ آئین‌نامه کفایت سرمایه در جمع ملحوظ می‌شود.

۲-۱- تسهیلات و تعهدات کلان

منظور از تسهیلات و تعهدات کلان، مجموع مانده تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد می‌باشد که از ۱۰ درصد سرمایه پایه در بانکهای غیردولتی و موسسات اعتباری و ۵ درصد سرمایه پایه در بانکهای دولتی تجاوز می‌کند.

۳-۱- ذینفع واحد

منظور از ذینفع واحد، اشخاص حقیقی یا حقوقی هستند که از نظر مالی و مدیریتی به نحوی با هم در ارتباط می‌باشند، بطوریکه مشکلات مالی هر یک می‌تواند موجبات بروز مشکلات احتمالی در بازپرداخت سایر اعضا را فراهم آورد.

موارد ذیل از جمله مصادیقی است که نشان دهنده وجود ارتباط بین دو یا چند شخص حقیقی و حقوقی است:

الف - اشخاص حقیقی و همسر و افراد تحت تکفل آنها.

ب - شرکت‌هایی که حداقل ۵۰ درصد سهام آنان متعلق به یک شخص حقیقی (شامل همسر و افراد تحت تکفل وی) یا شخص حقوقی است. شرکت‌های متعلق به شرکت‌های سرمایه‌گذاری مشمول ضوابط این بند نمی‌شوند.

ج - گروه شرکت‌هایی که بیش از ۵۰ درصد به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در یکدیگر سهام دارند و یا اکثر اعضای هیات مدیره آنها مشترک باشند.

تبصره: بانک یا موسسه اعتباری می‌تواند علاوه بر موارد فوق‌الذکر، مصادیق دیگری را جهت شناسائی ذینفع واحد در نظر بگیرد.

ماده ۲- تعیین حدود

۲-۱- مبنای گزارش‌دهی

۲-۱-۱ بانکها و موسسات اعتباری غیردولتی موظفند تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد را که مبلغ آن از ۱۰ درصد سرمایه پایه فراتر می‌باشد، به عنوان تسهیلات کلان تلقی نموده و به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران گزارش نمایند.

۲-۱-۲ بانکهای دولتی موظفند تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد را که مبلغ آن از ۵ درصد سرمایه پایه فراتر می‌باشد، به عنوان تسهیلات کلان تلقی نموده و به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران گزارش نمایند.

۲-۲- سقف فردی تسهیلات و تعهدات

حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات به هر ذینفع واحد نباید از ۲۰ درصد سرمایه پایه هر بانک یا موسسه اعتباری (دولتی یا غیردولتی) تجاوز نماید.

تبصره ۱: بانکها و موسسات اعتباری نباید به آن دسته از اشخاص حقیقی یا حقوقی که قبل از اجرای این مقررات بیش از حدود مقرر در این بند تسهیلات و تعهدات دریافت نموده‌اند، مادامی که سقفهای مذکور رعایت نگردیده است، تسهیلات و تعهدات جدید اعطاء نمایند.

تبصره ۲: در مواردی که تقاضای یک ذینفع واحد بیش از سقف تعیین شده در این ماده می‌باشد، بانکها و موسسات اعتباری می‌توانند جهت تامین نیاز مشتری با رعایت سقف فوق از روش اعطای تسهیلات به صورت مشترک (سندیکایی، کنسرسیومی و روشهای مشابه) استفاده کنند.

۲-۳- سقف کلی تسهیلات و تعهدات کلان هر بانک یا موسسه اعتباری

حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات کلان هر بانک یا موسسه اعتباری ۸ برابر سرمایه پایه می‌باشد، مشروط بر اینکه از ۵۰ درصد کل تسهیلات و تعهدات دولتی و غیردولتی تجاوز ننماید.

ماده ۳- مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم

در مورد شرکتهایی که بانک یا موسسه اعتباری مالک بخشی از سهام آنها می‌باشد قیمت تمام شده سهام نیز در سقف فردی تسهیلات و تعهدات موضوع بند ۲-۲ فوق منظور می‌شود.

ماده ۴- نظارت داخلی

بانکها و موسسات اعتباری باید با تهیه یک دستورالعمل جامع داخلی، حدود مقرر در ماده ۲ را تحت نظارت مستمر قرار دهند. لازم است دستورالعمل مذکور حاوی حدود اختیارات در سطوح مختلف تصمیم‌گیری برای تصویب تسهیلات و تعهدات بوده و به نحوی عمل شود که حدود مقرر در ماده ۲ برای مجموع تسهیلات و تعهدات کلان همواره رعایت گردد.

ماده ۵- ثبت و نگهداری اطلاعات

بانکها و موسسات اعتباری، باید اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان را به صورت متمرکز و روزآمد ثبت و نگهداری نمایند.

ماده ۶- نحوه گزارش‌دهی

بانک مرکزی ج.ا.ا. برای دریافت اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان فرمهایی را تنظیم و به بانکها ابلاغ می‌نماید تا بر آن اساس اطلاعات لازم از بانکها و موسسات اعتباری اخذ گردد.

ماده ۷- مقررات منسوخ شده

از تاریخ اجرای این آئین‌نامه بند ۱ صورتجلسه نهصد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۹/۸/۸ شورای پول و اعتبار در مورد سقف فردی تسهیلات اعطایی، بندهای ۴ و ۵ آئین‌نامه صدور ضمانت‌نامه و ظهنویسی از طرف بانکها موضوع بند یک صورتجلسه هشتصد و بیست و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۳/۴/۱۸ شورای پول و اعتبار، سقف فردی تسهیلات خرید دین مصوب نهصد و هشتاد و چهارمین جلسه شورای پول و اعتبار منسوخ می‌شوند.

این آئین‌نامه در ۷ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۵ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید و از تاریخی که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ می‌شود لازم‌الاجراء است.